

Sveriges Rikes
Ständers
BESLUT,

Gjordt, samtyckt och förasskedadt på then
Allmänna Riks-Dagen, som flöts i
Stockholm then 30 Januarii
År 1770.

Cum Gratia & Privilegio S:æ R:æ M:tis.

Stockholm,
Tryckt i Kongl. Tryckeriet.

S efterskrefne Sveriges Rikes Råd och Ständer, Grefwar, Friherrar, Biskoppar, Adel, Prästerkap, Krigs-Befäl, Borgerskap och Menige Allnoge, som wid thenne i Stapel-Staden Norrköping begynte och i Kongl. Huswud-Staden Stockholm wäl fulländade Riksdag församlade warit, så för oss sielfwe, som för wåre hemmawarande Med-Bröder; Ödre witterligit: At som then Stormågtigste Furste och Herre, ADOLPH FRIEDRICH, Sveriges, Götthes och Wendes Konung, ic. ic., Arfwinge til Norrige, Hertig til Schleswig Holstein, Stormarn och Ditmarschen, samt Grefwe til Oldenburg och Delmenhorst, ic. ic., Wår Allernådigste Konung och Herre, sumit nödigt, i anseende til Rikets inwärtas tilstånd och hushållning, at förforta then i sista Riksdags-Beslutet utsatte tiden til Rikens Ständers sammankomst, och kalla oss til en Urtima Riksdag then 19 April förledit år i Norrköping; så hafwe Wi och, til fullgörande af Wår undersäteliga skyldighet, å nämnde Dag och Ort oss insumit, och ther, efter åkallan af Guds Nådiga bistånd, gjordt med Riksdags-Arbetet början, efter the af Kongl. Maj:t Oss förelagde Propositioner, både om anledningen til thetta Urtima Riks-Möte, samt the utmärkte Rikswårdande Ärender, men blefwo sedermera nödsakade för the öfwerwinneliga hinder, som mötte, i synnerhet wid Stats- och Banco-Werkets öfwerseen- och reglerande, at flytta Riksdagen til Stockholm, hwarest Wi til lättande, så mycket möjeligit warit, af then dryga kostnad Riksdagens hållande i Norrköping förordsat, fortsatt Råd-Plågningarne med all flit och skyndsambhet, och Oss om följande Beslut förenat:

§. I.

Efter åliggande naturlig ordning, hafwe wi strakt, sedan wi sammankommit, gjordt oss med bekymnersambhet noga underrättade om thet, som föranlätit Kongl. Majestät at Riksdag tidigare utskrifwa,

A 2

ån

än wid then sist förflutne berömmat war, och hwad härwid i Råd = Kam-
maren sig tilldragit.

En nästan allmän flagan, som följt med oss från the flästa Lands-
Orter, öfwer en onwanlig tryckande nöd, samt Nåringars aftagande och
förfall, Penninge = Brist och Miß = Credit, blef snart af the oss förelagde
Berättelser och Handlingar fullteligen bestyrkt.

Och som ordsaken tillika wiste sig egenteligen ligga i sådana Författ-
ningar, them Rikens Ständer allena ägde magt at ändra eller uphåfwa;
men then hjelp, som af theas åtgärd war at förwänta, hade blifwit,
ju längre themed på tiden skulle utdragits, thesto otäckeligare och af
mindre werkan; så har thet icke warit swårt för oss at finna, thet en så-
dan oförmodad händelse och Rikets ställning war för handen, som efter
Grund = Lagarne fordrade Riksdags Utskrifning; men at then åntå
kommit at utskrifwas, thet är hwarföre wi endast haft, at med wörd-
nadsfull erkänsla tacka Hans Kongl. Maj:t, vår Allernådigste Konung,
som, oakadt thet i Råd = Kammaren mötte motstånd, och fast, til thes öf-
werwinnande, thet måst ankomma på then Kongl. Spirans nedläggande,
icke låtit sig afwändas, at wisa et rätt Faderns = Hjärta emot sitt nödli-
dande Folk.

Men wi gå förbi, at widare nu omrödra thetta ärefulla och starkaste
bewis af vår Konungs Huldhet, hwaraf minnet aldrig kan utplånas,
så länge Swänkska Namnet råcker: äfwen ock at nämna det berömmeliga
och nitiska förhållande, Kongl. Maj:ts och Rikens Swea Hof = Rätt och
Collegier, Öfwer = Ståthållaren med Magistraten och Borger = Skapets Äld-
ste i Stockholm, samt flere Embetsmän, wid thetta bekymmersamma til-
fälle, på et them hedrande sätt å daga lagt; emedan wåre gifne omstån-
delige underdånige utlåtander, om alt hwad til thetta ämnet hörer, redan
genom Trycket äro kunnoge gjorde, hwarpå wi oss beröpe, som woro the,
til theas hela innehåll, här intagne.

§. 2.

Thet som wi, wid thenna vår sammankomst, haft i synnerhet at glädja
oss öfwer, och hwarföre innerlig tackfägelse til Gud hembäres, är,
at wi uti freds = lugn fått möta och i underdånighet emottaga, fast på en
mindre begwäm Ort och i en beswärlig års = tid, Theas Kongl. Maj:ter
med hela thet Kongl. Huset, uti all Högh Kongl. Förnöjelse och Wäl-
måga. Och vår glädje har nu mera, om thet warit möjligit, blifwit
theraf ökt: at, genom Then Allsmågtigas bistånd och Theas Kongl.
Maj:ters

Maj:ters Höghst priswärda Sorgfällighet, Hans Kongl. Höghet Kron-
Prinsen och Hennes Kongl. Höghet Kron = Prinseskan, samt Theas
Kongl. Högheter Arf = Prinsarne och Then Kongl. Prinseskan, medelst
anstaldt Ropp = Dyrning, lyckeligen och wäl genomgått thenna eljest far-
liga och förödande Farsoten, wårt hopp om Rikets framtida sällhet har
således blifwit mera fast.

Öfwer Hans Kongl. Höghet Kron = Prinsens, sedan wår
sista Sammanworo, wid flere tilfällen lämnade ypperligaste wedermåle
af så brinnande ömhet för Fäderneslandet och thes Inwånare, som
Hans Förstånd är mogit och Hans Kunskaper widsträckt, hafwe wi ge-
nast i början, då wi therom närmare, än thet förut i Hem = Orterne
skedt, blefwo underrättade, betygat wår underdåniga tackfägelse och
fågnad: men då then af lika brinnande upriktig nit icke kan uphöra, och är i
wåra hjärtan öfwerflödande, så kunna wi icke eller på thetta stället then sam-
ma ödlja. Therjämte böra wi ock betygga wår underdåniga fågnad öfwer
Hans Kongl. Höghets sälla Förening med en Kongl. Prinseska, Hwars
Dyra och Lyfande Höga Egenstoper, i första ögnablicket af Theh hug-
nerika ankomst, förwårswat Swea Rikets samtelige Inbyggares, ej
mindre wördnadsfulla, än oföränderliga tilgiftwenhet.

Wi kunna ej eller här förtiga wår innerliga glädje öfwer Theas
Kongl. Högheters Prins CARLS och Prins FRIEDRIDH ADOLPHS
nu wundne långt mera mognad i alla Them wärdiga och Riket höghst nyt-
tige blifwande Insigter och Snille = Gåfwor, än sådan ålder wanligen
plågar medgifwa; hwarföre ock then wanliga Handledningen wid The-
ras Kongl. Högheters Uppfostran redan uphördt.

Äfwen som wi ock hos Then Kongl. Prinseskan igenkänna alla the
Egenstoper, som pryda Hennes Höga Wörd, och göra Rikets hopp och
glädje för framtiden.

Wi hafwe nu, som förr, at med wördnadsfull erkänsla tilskrifwa
thetta, näst wår gode Guds wälsignelse, Theas Kongl. Maj:staters ö-
ma samt ouphörliga omsorg. Och emedan Theas Kongl. Högheters nu
innehafwande är nödwändig fordra anseeligare utrymme, och en för så-
dana Kongl. Personer lämpeligare Stat och Inrättning; ty har thet ock
warit oss om hjärtat, at efter wår förmågo therom besörja, samt gifwa
Hans Kongl. Maj:ter wåre underdånige tankar häutinnan tilkänna.

§. 3.

Huru renheten af vår Evangeliska Lära blifwit handhafd, therom, såsom et Rikswårdande Ärende, hafwe wi sorgfälligt gjordt oss undermåttade, samt fått orsak, at af ödmjuka hjärtan löfwa och prisa Then Gudomeliga Guds Synen, som icke allenast tåktts bewara vår Christeliga Gudsamling från all betydlig anfåktning, utan ock låtit Evangelii Ljus allt mer och mer upgå och sprida sig i Lappmarkerne. Wi göre ock oss försäkrade, at, genom Guds ytterligare Nådiga bistånd, Kongl. Maj:ts beständiga Höga Wård och theas wanliga ouphörliga nit och omsorg, som äro kallade at egenteligen waka öfwer Christi Hjord, skal renheten af vår Tros-Bekännelse äfwen framgent blifwa bekräftad, samt Guds sanna Kännedom och Dyrkan winna förkofran.

§. 4.

Thet har icke mindre varit oss angelägit, at tilse med hwad drift och öwåldughet Lag-Skipningen blifwit i Kongl. Maj:ts Råd-Kammare wårdad, och Rättwisn, såsom den andra Grundwalen til Rikets wäl-trefnad, befordrad. Och ehuruwäl någre oafgjorde Justitia-Mål syntes anmärknings-wärde, och en del åter genom Beswår blifwit dragne til wårt öfwerseende, them wi, så mycket medhinnas funnat, genom underdånige utlåtanen til Kongl. Maj:t afhulpit; Så böra wi dock i öf-rigit med underdånig wördnad årkänna Kongl. Maj:ts Nådiga omsorg för Lag och Förordningars handhafwaude.

Inrättningen med Justitia-ärendernas beredning i Nedre Revisio-nea, som varit fortsatt allt ifrån 1741, men wid sista Riksdag i någor måtto ändrades, hafwe wi ansedt nödig, at låta åter widta-gas: Men i allt öfrigit faststält 1766 Års Förordning om Lagarnes wärkställighet.

Jämwäl hafwe wi öfwerseend och förbättrat 1739 års Instruktion för Justitia-Cancelleren.

Sålledes är, i anseende til thet orätta förstånd, hwaruti Kongl. Förordningen af then 19 Maji 1756 om skuld-sedlar undertiden blif-wit tagen, theröfwer sådan förklaring tilstyrkt, som Kongl. Maj:t i Nåder utfärda låtit, hwarpå wi oss beröpe.

Thesutom hafwe wi ock funnit then författning, Kongl. Maj:t låtit gibras, med tillökning af ännu en Division i hwarje Hof-Rätt, utan känning för Stats-Werket, wara nyttig och lända til Justitia-ären-der-

dernas Skyndesamma afhjelpande, och Rikets Inwånares derifrån ö-
stijaktige och nödwändige förmon.

§. 5.

Kongl. Maj:ts hafde Nådige sorgfällighet, at genom Guds kraftiga bistånd underhålla wänskap och godt förtroende med Rikets Gran-nar, erkänne wi af glade och wördnadsfulle hjertan. Och så wi besinnat, thet förfarenheten, både hos oss och i alla andra Riken, gjordt otwifwelaktigt, at alla hålsosamma Hushålls-Författningar blifwa fruktlöse, eller ock af mindre werkan, när freds-lugnet störes; Så haf-we wi ock, wid alla våra Rådslag och Beslut, på thes bibehållande med Rikets sjelfständighet, haft wårt ögnamärke.

För öfrigit äberöpe wi oss, samt gille, hwad Utrikes ärenderna an-går, thet underdåniga tilstyrkande, som våre Medbröder af Secrete Ut-skottet, i anledning af Kongl. Maj:ts Secreta Proposition, redan til Kongl. Maj:t upgifwit, til then kraft och wärkan, som wore thet här ord ifrån ord infördt.

Wi hwile med undergifwenhet uti then Gudommelige Guds Synens sköte, och förtröste, at Then med oss så stikar och lagar, som ländet til thet Gudommelige Namnets ära och Rikets bästa.

§. 6.

Och ehuru wi, som nämndt är, icke hafwe anledning, mindre någon orsak föreställa oss, at blifwa oroad, eller med frig angripne af någon Utrikes Makt, i hwilken händelse, och om så wore, högsta an-gelägenhet fordrat at utse tilräckelige medel til Rikets sättande i full-komligt försvars-stånd med det aldrastörsta: Dock som en försigtig Regering icke underlåter, at under freden wara omtänkt at befrämja en framgen säkerhet, och kunna med eftertryck möta oförmodade sien-teligheter; Så hafwe wi genom Wårt Secrete Utskott befordrat, at hwad som tjenaar til Rikets beskydd och wårn til Lands eller Sjös, må efter hand, och så mycket thet med dragelig känning ske kan, warda fortsatt och fullbordat.

§. 7.

Thet som widare och måst uptagit vår omtänka, har varit Rikets Drätsel-Mynt- och Finance-Werk: Och det äfwen i den måt-

, som thet äger sammanhang med Banquen; i anseende til Sedel-Myntet, samt then hjelp och styrka, som then förfallne Närings-rörelsen, icke mindre nu än i förra tider, af Banquen kunde hafwa at wänta.

Ordsakerne til then öfverklagade Allmänna nöden genom penninge-brist samt förfallen allmän och enskildt Credit, hafwa icke behöft länge at efterletas.

Början thertil wiste sig redan mid sistledne Riksdag, och Wäxel-Coursens hastiga fall år 1767, samt Fixerande til 42 Mark, som ledt sig ifrån en orätt tillämpning af the om Coursens nedsättning gifne Instruktioner, har giordt thet mästa, och författ Rikets penninge-circulation uti thet stiel, samt then owanliga och skadeliga trög-
het, hwarunder gagneliga Näringar, långt ifrån at tiltaga, icke mö-
jeligent kunnat äga bestånd.

Uti en sådan bekymmersam belägenhet, hafwe wi funnit oumgänge-
ligt, at til the förfallne Näringars uprättelse och enskildt Credits
samt en gagnelig Penninge-rörelses återställande, nyttja Banquens bi-
träde til årlig circulerande hjelp för Bergslagen, och ytterligare
Lån at them, som theraf förut icke haft understöd, thet ena med
thet andra emot Daglig säkerhet.

Men thenna undsättning af Banquen, hafwa wi varit så myc-
ket mer föränlatne, at inifrånka til wiisa, förmodeligen för Närin-
garne tillräckelige Summor, på sätt war härom och the flere hjelpe-
medel til Kongl. Maj:t afgångne, och genom trycket allmän gjorde
författning utstakar; Som wi icke någon tid förlorat ur ögnafste,
hwar en länge efterlångtad Banquens Ropparmynt-Sedlars realisa-
tion kunde tilstyrka, och desse Sedlars hållande i sit rätta värde.

Och ehuruwäl början til denne Realisation, då samma Sedlar
komma at inlösas med Silfwer, uti then tjenligaste Mynt-Sorten,
Rikets Riksdalrar, snart nog, genom then wärkan et allmänt Dränne-
wins-Förbud medfördt, warit at förmoda; finne wi dock, sedan thet-
ta Förbud icke ägt rum, och the tilförene widtagne utwägar icke
heller giordt tilfyllest, themed något längre på tiden ankomma; men
emedlertid år, genom wåre Medbröder i Secrete Utskottet, anstalt fo-
gad om all möjlig beredning til thetta högt angelägna företagande:
Wäl besinnandes, at thet år thet säkraste medel, at i grunden bota
alla oredor uti Rikets Mynt-och Finance-Wärk, samt at wärkställig-
heten

heten theraf beror på Banquens redbara styrka, förknippad med Ri-
kets-wälmåga.

§. 8.

Uti wåre Medbröder i Secrete Utskottet, at Stats-Wärket wordet öf-
wersedt, samt then theruti befundne brist och sjelfwe för ögonen
lagd, hwilket satt oss i så mycket större oro, som Wi, enligt hwar re-
dan nämnt år, öfvertygade om the tryckande omständigheter, hwar-
uti the fläste Rikets Inbyggare the näst förfutne åren råkat, hade
önskat och kunna komma til någon betydelig minskning i the nu waran-
de Bewillnings-utgifter.

Men då wi blifwit warse, at stora afbetalningar på Riksgäl-
den, som til the förre åren varit utsatte, än icke äro fullgjorde: at
Förswars-Wärket icke bör släppas handlost, eller wanwårdas: at åt-
skillige, som af förre författningar och handlinger kommit at blifwa li-
dande, måtte räddas och åter hjelpas til sin rätt, och ändteligen, at
Kongl. Maj:t gifwit oss i Nåder tillkänna, at Theras Kongl. Höghe-
ter, KronPrinsen och The Kongl. ArfPrinsarne, för högwigtige ord-
saker, måste göra en Resa Utrikes, then Wi hjerteligen önske måtte
blifwa lyckelig och wälsignad; så hafwe Wi funnit, thet icke blifwa
möjligt, utan afsaknad i the oumgångelige behofwen, at åstadkom-
ma större lindring i Contributions-Wärket, än then af Öf samtykte
och faststälte Bewillnings-författningen utsätter, utgörande samma
minskning, mer än en tredjedel af then förre; Lön och Betalnings-
afgiften, samt Slotts Byggnings-hjelpen, som efter wanligheten måste
utgöras, oberäknade; Hwarförutan Wi ändock måste auctorisera
Kongl. Stats-Contoiret, at til wiisa förnödenheter utgiftwa thes För-
skrifningar, them Wi ärkänne, skola wara gällande til inlösen.

Wi förwånte likwäl framdeles, genom then ordning och stiel,
theruti Stats-Wärket blifwit satt, then ytterligare lisa och lindring uti
utskylde, som wi thenna gång önskat, men utan Rikets åfwen-
tyr ej kunnat oss och wåre hemmawarande Medbröder förskaffa.

§. 9.

Rikets allmänna Hushållning hafwe wi med yttersta upmärksam-
het undersökt och öfverwågat. Och emedan et Rike år mågtigt,
och winner anseende i then mon thes Inwånare äro tal-rike och ido-
ge; och Inwånarnes med Rikets förknippade wälmåga beror på När-
rin-

B

rin-

ritgårnens trefnad och tillväxt; Ty hafwe wi, utom then undsättning Naringarne, genom the gjorde Finance-Författningar, erhållit, med all omsorg sökt, tilldelat en hwar then vidare hjälp, them präfwats tarfwa, och wi kunnat åstadkomma. Och hwad

1:o. Widkommer Landt-Bruket, hwars skötsel alstrar the oundgängeligaste ämnen för Människo-födan, och bereder the säkraste Medel til folk-mångdens förökelse; Så hafwe wi för thes utwidgande, hwartil särskilte förmoner wid the förledne Riksdagarne, från och med 1738, blifwit gifne, nya och flere uxmuntringar meddelat, icke allenast til nya Hemmans inrättande, på the Kronan enskilt tillhörige Skogar, utan ock til nya Bollstäder och upodlingar på Hemmans utmarker; Hwarjämte wi för them, som trädt i Giftermål, och skafat sig Bonings-ställe, welat lemna fullkomlig säkerhet och beskydd, at ej kunna tvingas til Krigs- eller Års-tjenst; Äfwen som wi ock wisse friheter uti Krono-Utskylderne, them af utenige Man, som hafwa flere barn, welat förunnat.

Wi förwänte af en berömlig och nyttig täflan, så wäl emellan them, hwilka Inseendet och wården öfwer these författningars verkställande är ålagd, som ock them, hwilka genom nyttjandet theraf skörda enskilt frukt, en märkelig, och emot wåre för Riket och Medbröder öma affigter swarande allmän båtнад; så at wårt widsträcktå låra Sådernesland må blifwa alt mer och mer bebodt och upodladt, Swenska Climaret therigenom förbättradt, och thes Inwånare af egen Jordmon kunna hämta all sin nödtorftiga föda.

2:o. Til hjälp för Manufacturerne och Handa-Slögderne, them wi med oro funnit uti et beklageligt afstagnande, under the sistförflutne åren, i thet Arbetarnes antal therwid ansenligen minskats, en stor mängd Wäf-Stolar och the fläste Spinnerier blifwit nedlagde, samt åttskillige Handa-Slögder uphördt, hafwe wi uti Disconterings-Werket gjordt sådan förbättring, som lättar Tilwerkningarnes affättning, samt fastställt flere förmoner för Spinnerierne, såsom både närmaste Grundwalen för Fabriquerne, som ock en säker utwäg til förtjenst för theu fattiga, som ej minde med Winter- än Sommar-arbete, bör förwårftwa sig föda och utkomst, men annat närings-fång icke hafwer: Äfwen som wi ock, för Schafferiernes utwidgande, lemnat större uxmuntringar, på thet tillräckelig utgång på Inländsk Ull för Fabriquerne må kunna erhållas, och thesne wara icke längre behöfwa köpas ifrån främmande orter. Och emedan wi inhämtat, at Kongl. Com-

merce-

Collegium, som wid sidstwekne Riksdag erhöill thet närmare inscende öfwer Fabriquerne, som Manufactur-Contoiret förut besörgde, utan andre thes gjöromåls efterfattande icke hunnit, som wederbör, wårda these angelagne Hushållnings-delar; Ty hafwe Wi ansedt nödigt, at samma Kongl. Collegium förstärka med then Tredje Divisionen af sådana Ledamöter, som förut wid Manufactur-Contoiret gjordt nyttig tjenst, men efter thes indragande, med förr innehafde löner, warit syblödsfe.

3:to. Wår öma omtänka har äfwen sträckt sig til Zifferierne, i synnerhet them, som idkas i Wäster-Hafwet, hwarutinnan Wi fogat the ytterligare anstalter, som til thenna för Riket ganska nyttiga Naringens-Grenens befordran ansedts nödige.

4:to. Thet betrykta tillstånd, hwaruti Rikets dyrbara och angelagna Bergwårk, uti sednare åren blifwit försatte, hafwe Wi, ej utan ömaste kånsta, kunnat inhämta. Wi hafwe altså ej allenast gjordt anstalt om tilgånger til penninge-hjelp för them, emot dragelig rånta, som förut sagdt är; utan ock satt Järn-Contoiret, Järn-wårks U-garnes enskilt Wårk, hwars Fond, genom then under the förflutne åren yppade penninge-brist och Mis-Credit, blifwit ordelig, uti tillstånd, at med eftertryck besörja Järn-handelens uprätthållande, til både Rikets och Bruks-ägarnes båtнад.

5:to. Genom the nämde medel, som Wi widtagit til Stagnationens häfwande, Penninge-Circulationens återställande, samt the försallne Naringars uphjelpande, förmoder Wi, at Handelen efter hand skal återwinna thes förra lifaktighet och snälla gång.

6:to. Tilsynen öfwer Tullwårket hafwe Wi åttat nödigt, at låta förblifwa wid then therom redan gjorde Inrättning; Men uti Tull-Taxan hafwe Wi ansedt nödigt, gifra en och annan förändring, dels efter Warornes mer eller mindre oumbårlighet, dels ock i afseende på then sig wiste sidre eller mindre swårighet wid thes införsel, at göra någon Tull-förswällning.

S. 10.

Sluteligen hafwe wi med Kongl. Maj:ts Nådiga wålbehag och förent, at utsätta Medium af October Månad Et Tusende Sjur Hundrade Sjuttio Tre, til Rikens Ständers nästa sammankomst, till upå Kongl. Maj:ts Nådige Bud och Kallelse, Rikens Ständer wilja här i Stockholm sig insinna; hwilken tid ej må förkortas, så framt

framt Hans Kongl. Maj:t med Råds Råde ej skulle finna Rikets
Höga angelägenheter fordra, at oss theß förinnan sammankalla.

Til yttermera wißo, och at Wi alt thetta föreskrefne beslutit,
förskriedat och bewiljat, hafwe Wi samtelige Riksens Råd och
Ständer thetta underskrifwit och beseglat; Som skedde i Stockholm
then Trettionde Januarii År efter wår Frälwares Christi Wörd,
Et Tusende Sju Hundrade Sjuttio.

